

EXPORT NÁSILÍ

Zpráva o stavu vývozu lehkých
zbraní z České republiky do Egypta

EGYPTIAN FRONT
FOR HUMAN RIGHTS

EXPORT NÁSILÍ

**Zpráva o stavu vývozu
lehkých zbraní
z České republiky do
Egypta**

**EGYPTIAN FRONT
FOR HUMAN RIGHTS**

EXPORT NÁSILÍ

Zpráva o stavu vývozu lehkých zbraní z České republiky do Egypta

Zprávu vydal:
Egyptian Front for Human Rights

www.egyptianfront.org

info@egyptianfront.org

Kounicova 42, Brno, 60200,
Czech Republic

+420 773 213 198

All printing and publication rights reserved
under Creative Commons license 4.0
<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Říjen, 2019

**„Členské státy jsou rozhodnuté
zabránit vývozu vojenské technologie
a vybavení, které by mohlo být použito
k vnitřní represi nebo mezinárodní
agresi, nebo by přispělo k regionální
nestabilitě.“**

Článek 4

**JEDNOTNÝ POSTOJ RADY EVROPSKÉ UNIE
2008/944/CFSP**

**Definice společných pravidel pro kontrolu vývozu
vojenské techniky a zařízení**

Shrnutí

Při setkání egyptského ministra vojenské výroby Mohameda Saida Al-Assara, českého ministra zahraničních věcí Lubomíra Zaorálka a řady českých výrobců zbraní na konci ledna 2016 v Egyptě zdůraznil Al-Assar, že „Česká republika nepřestala vyvážet zbraně do Egypta tak jako jiné evropské země po 30. červenci 2013“¹ Odkazoval tím na postoj a usnesení orgánů Evropské unie zabránit vývozu vojenského materiálu do Egypta po eskalaci represí a obrovském porušování lidských práv ze strany úřadů proti disidentům; zejména pak po násilném rozptýlení tzv. stávek vsedě Rábaa a Nahda ze dne 14. srpna 2013. Při potlačení těchto stávek přitom bylo zdokumentováno použití českých zbraní egyptskými bezpečnostními silami.

Česká republika nadále vyzbrojuje egyptské bezpečnostní síly lehkými zbraněmi. V roce 2016 to bylo v hodnotě více než 41 milionů eur², a to i přes opakovaná obviňování egyptských orgánů ze závažného a rozsáhlého porušování lidských práv. Egyptské úřady, včetně současného prezidenta Abdela Fattaha Al-Sísího, vždy používaly argument „válka proti terorismu“ jako ospravedlnění represe. Česká republika Egypt vyzbrojuje navzdory existující Smlouvě o obchodu se zbraněmi a navzdory jednotnému postoji Evropské unie, které zakazují vývoz zbraní do států, kde se porušují lidská práva.

Nebezpečí českých zbraní spočívá v tom, že mají větší dopad na egyptské občany než jiné typy zbraní, protože se používají k přímému porušování lidských práv. Roli hrají také nižší materiální náklady ve srovnání s těžkými zbraněmi. Což vyvolává mnoho otázek. Například: Jaká je povaha vývozu zbraní z ČR do Egypta? Jaká je přesně velikost tohoto vývozu? Jaký je širší právní rámec pro vývoz? Jak egyptské úřady používají tyto zbraně?

1 Al Hayat TV Channel, „Al Hayat Al Youm - Minister of Military Production | The Czech Republic stood next to Egypt on 30 June and there are strong relations between the two countries“, YouTube Video, 31. ledna, 2016, https://www.youtube.com/watch?v=l_gm-1uzPWW

2 Zdroje jsou uvedené ve třetí části této zprávy.

Tato zpráva se snaží odpovědět na tyto a další otázky. Je strukturovaná do čtyř částí. První část upozorňuje na nejvýznamnější porušení lidských práv egyptskými bezpečnostními složkami proti egyptským občanům, zejména se pak věnuje případům zabití, kde je podezření na použití českých zbraní. Druhá část zprávy nastiňuje právní rámec pro vývoz zbraní do zahraničí ze strany České republiky, a to jak v domácím, tak i mezinárodním kontextu, s důrazem na nutnost zajistit, aby české zbraně nebyly použity při potlačování nebo porušování lidských práv. Třetí část se věnuje povaze vztahu mezi Českou republikou a egyptskými orgány a předkládá údaje o vývozu zbraní z České republiky do Egypta a o vývoji situace po červenci 2013. Čtvrtá část poukazuje na použití českých zbraní egyptskými bezpečnostními silami, zejména egyptským Ministerstvem vnitra, a na jeho úsilí o posílení dodávek těchto zbraní a získání licence na výrobu některých z nich v Egyptě.

Tato zpráva je založena na údajích obsažených ve výročních zprávách Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky, zprávách vydaných egyptskými a mezinárodními organizacemi pro lidská práva a na analýze videí publikovaných na oficiální stránce egyptského Ministerstva vnitra a dalších mediálních platformách.

Zpráva obsahuje řadu doporučení. Doporučení egyptské vládě, která musí dodržovat zásady lidských práv zaručené mezinárodními úmluvami a musí okamžitě zastavit porušování lidských práv, ke kterému dochází s výmluvou, že jde o „válku proti terorismu“. Dále doporučení a výzvu české vládě, aby zastavila vývoz lehkých zbraní do Egypta a zvýšila transparentnost, pokud jde o podrobnosti obchodních ratifikovaných transakcí a také o způsoby, jak sledovat, zda nejsou tyto zbraně používány k represím a porušování lidských práv. Je na českém parlamentu, aby zahájil nezávislé vyšetřování. Další doporučení a výzva je Evropské unii, aby zajistila, že Česká republika (i ostatní členské státy) dodržují standardy obchodu se zbraněmi a respektují postoje institucí Evropského parlamentu a EU.

Shrnutí	5
Úvod	8
Metodologie zprávy	10
Část první: Pohled na porušování lidských práv v Egyptě	10
Část druhá: Závazky České republiky týkající se regulace obchodu se zbraněmi	17
2.1 Vnitrostátní zákon České republiky o regulaci obchodu se zbraněmi	17
2.2 Mezinárodní a regionální závazky České republiky týkající se regulace obchodu se zbraněmi	19
2.3 Rozhodnutí Rady Evropské unie a Evropského parlamentu týkající se Egypta od července 2013	22
Část třetí: Vojenské vztahy mezi Egyptem a Českou republikou	25
3.1 Diplomatické vztahy na vysoké úrovni navzdory eskalaci porušování lidských práv	25
3.2 Vývoz českých zbraní do Egypta v číslech	27
Část čtvrtá: Způsob použití českých zbraní egyptskými úřady	30
4.1 České zbraně v rukou příslušníků složek egyptského Ministerstva vnitra	30
4.2 Egyptská vláda na cestě k výrobě českých zbraní	34
Závěr a doporučení	36
Přílohy	38

Úvod

Po 3. červenci 2013 se Egypt dostal do rukou autoritativního represivního režimu, který zřídil Abdel Fattah Al-Sísí po svržení bývalého prezidenta Mohameda Mursího, který byl v roce 2012 zvolen prezidentem. Sísí zahájil převrat tím, co lze označit jako největší masakr v moderních egyptských dějinách. Násilí vyústilo ve smrt nejméně 817 příznivců Muslimského bratrstva a dalších příznivců Mursího, když armáda a policejní jednotky rozehnaly protesty Rábaa a Nahda a střílely na demonstranty ostrými kulkami³.

Nikdo nebyl ušetřen útlaku Sísího režimu a po šesti letech této autokratické vlády ztratily stovky lidí život při pokojných demonstracích požadujících její pád. Tisíce disidentů zůstávají ve vězení a mnoho z nich bylo vystaveno závažnému porušování lidských práv jako je mučení a násilné zmizení, které postihlo také ženy a děti. Byly uplatněny hromadné tresty smrti disidentům a nesčetné projevy násilí na Sinaji pod záminkou tzv. války proti terorismu. To vše se děje za „vzkvétajících“ obchodních vztahů mezi Egyptem a Českou republikou, a ani velmi nízká úroveň Egypta v oblasti dodržování lidských práv nezabránila v pokračování vývozu lehkých zbraní jako jsou pušky a pistole do této země. Tyto zbraně se používají k potlačování a přímému porušování lidských práv, na rozdíl třeba od těžkých zbraní jako jsou letadla a ponorky, kde lze ospravedlnit jejich použití k obranným účelům. Naopak, vývoz zbraní z České republiky do Egypta se v roce 2016 zvýšil na více než osminásobek oproti roku 2012⁴.

Cílem této zprávy je odhalit účast České republiky na represích, které zažívá Egypt od léta 2013, prostřednictvím dodávání zbraní egyptskému režimu po více než 7 let. Česká republika má podíl na hrubém porušování práv egyptských občanů a ohrožuje jejich životy a systematicky napomáhá páchat zločiny mučení, vynuceného zmizení a svévolných poprav, ale i porušování práv shromažďování, svobody názoru a projevu. Jedná se o porušení mezinárodních závazků České republiky jako signatáře Smlouvy o obchodu se zbraněmi a odklon od evropského

3 Atef Abdel Aziz, „Health: The toll of Wednesday clashes reached 578 killed and 4201 injured“, Al-Masry AlYoum, 15. srpna, 2013 <https://www.almasryalyoum.com/news/details/249481>

4 Stejný zdroj.

postoje k otázce vývozu zbraní do Egypta po červenci 2013.

Zpráva je rozdělena do čtyř hlavních částí. První část se věnuje nejvýraznějším porušování lidských práv, které egyptské orgány spáchaly v letech následujících po červenci 2013, a při nichž byly použity české zbraně k takovému násilí jako je zabíjení mimo rámec zákona, vynucené zmizení nebo mučení. Těmto vnitřním represím egyptské vlády měla zamezit omezení vývozu zbraní v souladu se Smlouvou o obchodu se zbraněmi, kterou Česká republika podepsala.

Druhá část zprávy podrobně popisuje vývozní závazky České republiky vyplývající z vnitrostátního práva a obchodní dohody o zbraních, která stanoví zákaz vývozu zbraní používaných k represím, porušování lidských práv nebo nedodržování mezinárodních smluv. Dále pak se věnuje společnému stanovisku Rady Evropské unie a usnesení Evropského parlamentu ohledně Egypta po červenci 2013 a jejich doporučení zastavit vývoz vojenského vybavení a technologií do Egypta s ohledem na stupňování závažného porušování lidských práv.

Třetí část objasňuje charakter vysokých diplomatických vztahů mezi českou a egyptskou vládou, které se odrážejí v pokračujících oboustranných návštěvách oficiálních delegací, jichž se účastní i podnikatelé ve zbrojním průmyslu. Zahrnuje také analýzy údajů obsažených v řadě zpráv Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky za období od roku 2012 do roku 2017, které poukazují na rostoucí hodnotu obchodů se zbraněmi vyváženými z České republiky do Egypta a také na rostoucí počet vývozních licencí.

Čtvrtá část zprávy se zaměřuje na způsob použití českých zbraní egyptskými bezpečnostními orgány, zejména Ministerstvem vnitra, včetně podezření, že se tyto zbraně používaly při páchání závažného porušování lidských práv vůči občanům. Například použití pušky CZ SCORPION EVO při potlačení „stávek vsedě“ v Nahda ze dne 14. srpna 2013. Jak odhalila prohlášení egyptských a českých představitelů, existuje také záměr egyptské vlády získat licenci na výrobu české pušky CZ 807 v egyptských vojenských továrnách.

Metodologie zprávy

Tato zpráva sledující vývoz a použití zbraní z České republiky v Egyptě je založena na analýze údajů pocházejících ze zpráv Ministerstva průmyslu a obchodu ČR zveřejněných na jeho oficiálních webových stránkách v letech 2012–2017. Sledování případů porušování lidských práv egyptskými úřady bylo založeno na údajích uvedených v řadě zpráv organizací pro lidská práva v Egyptě i mimo něj.

Při sledování používání českých zbraní egyptskými úřady byla tato zpráva založena na analýze velkého počtu videí zveřejněných na oficiální stránce egyptského Ministerstva vnitra a řady videí zaznamenaných několika mediálními platformami jako je například Al-Masry Al-Joum. Dále zpráva vychází z analýzy prohlášení egyptského ministra vojenské výroby a českých ministrů zahraničních věcí a ředitele české společnosti vyrábějící zbraně.

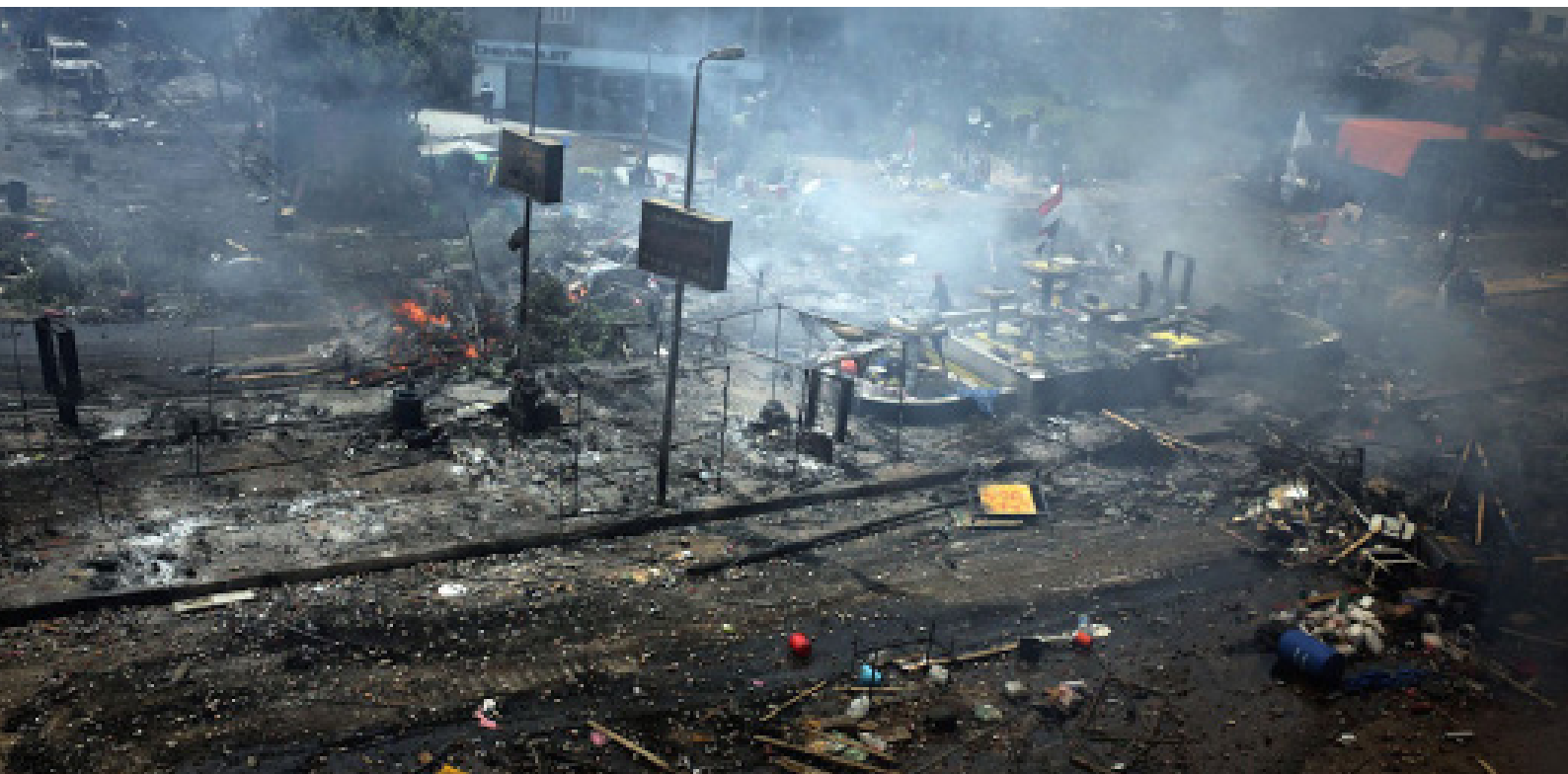
Část první: Pohled na porušování lidských práv v Egyptě

Po občanských protestech vyžadujících předčasné prezidentské volby svrhla armáda 3. července 2013 prezidenta Mohameda Mursího. To bylo považováno za vojenský převrat proti prvnímu civilnímu prezidentovi zvolenému ve svobodných volbách po revoluci. V dubnu 2014 převzal vůdce převratu Abdel Fattáh Al-Sísí vedení země poté, co vyhrál většinou hlasů ve volbách s výsledkem 94,5%. Pozorovatelé označili volby za nerovné a nespravedlivé.

Egypt za Sísího vlády zažil dramatické zhoršení situace v oblasti lidských práv, úřady a bezpečnostní služby ignorovaly mezinárodní právo a zásady lidských práv. Násilné rozeznání protestu Rábaa Al-Adawiya, kde byly zabity stovky lidí, lze považovat za jeden z nejvýraznějších příkladů charakteru Sísího režimu, který je založen na potlačování a trestání opozice pod záminkou ochrany státu a boje proti terorismu.

Heslo státu „válka proti terorismu“ by nemělo být ospravedlňujícím heslem pro porušování suverenity zákona a práv občanů, která jsou garantovaná mezinárodními úmluvami. Jsou práva, která nesmí být porušena ani v případě jakéhokoli ohrožení, kterému stát čelí. Na základě Mezinárodního paktu o občanských a politických právech nesmí být právo člověka zúženo o akt svévolného zabíjení, mučení a nelidského a ponižujícího zacházení⁵. Výbor OSN pro lidská práva rovněž uvedl, že záruky spravedlivého soudního řízení v případech svévolného zadržování musí být vždy respektovány, a to i v době výjimečného stavu a válek⁶.

Tato část zprávy předkládá nejvýraznější případy vnitřní represe a porušování lidských práv páchaných režimem Sísího, kterým pravděpodobně dopomohlo použití českých zbraní. Nejzávažnější z těchto případů porušování lidských práv je střelba na demonstranty ostrými kulkami a eskalace zabíjení mimo rámec zákona, a to zejména v souvislosti s tzv. válkou proti terorismu na Sinaji, která je jedním z aktů vnitřní represe. Právě proto by se neměly dodávat zbraně vládě, která se podílí na podobných násilnostech.

• Případy nadměrného použití síly proti demonstrantům

V měsících následujících po vojenském převratu, který se konal 3. července 2013, střílely bezpečnostní síly ostrými kulkami na demonstranty při několika událostech, zejména pak při rozeznání protestů Rábaa a Nahda.

⁵ The International Covenant on Civil and Political Rights, 16. prosince, 1966, <https://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CCPR.aspx>

⁶ UN Human Rights Committee (HRC), CCPR General Comment No. 29: Article 4: Derogations during a State of Emergency, 31. srpna, 2001, <https://www.refworld.org/docid/453883fd1f.html>

5. července 2013

Před sídlem Republikánské gardy bylo
zabito pět protestujících

8. července 2013

Před sídlem Republikánské gardy bylo
armádou zabito nejméně 61 protestujících

27. července 2013

95 protestujících zabitých
při událostech Al Manassa

14. srpna 2013

**Zabito nejméně
817 protestujících**

během rozeznání
„stávek vsedě“ Rábaa a
90 lidí zabito
během stávek Nahda

16. srpna 2013

**120 protestujících
zabitých**

v mešitě Al-Fath.⁷

**Nezávažnější
případy
násilného
rozeznání
demonstrací po
červenci 2013**

Organizace Wiki Thawra, nezávislá dokumentární skupina mapující události po lednové revoluci, zaznamenala od vojenského převratu v červenci 2013 do konce ledna 2014 nejméně 2 588 zabitých, včetně 11 novinářů, 164 dětí, 72 žen a 299 vysokoškolských studentů, během politických událostí, včetně třetího výročí revoluce, ve všech provinciích Egypta⁸. Počet zraněných během tohoto období byl 18 535 osob⁹.

⁷ Hussein Ramzi, „Forensics: 215 deaths in the incidents of the guards, platform and the October bridge“ Al-Masry Al-Youm, 23. října, 2018, <https://www.almasryalyoum.com/news/details/331671>

⁸ Wiki Thawra, a detailed record of people killed during Sisi/Adly Mansour era (updated until January 31 2013), Káhira, 2014, <https://wikithawra.wordpress.com/2013/11/12/sisicasualities/>.

⁹ Wiki Thawra, a numerical record of people injured during Sisi/Adli Mansour era, (updated until February 28, 2013) Káhira, 2014 <https://wikithawra.wordpress.com/2013/12/04/sisiinjuries/>.

Výše uvedené incidenty zabíjení a systematického používání smrtící síly proti demonstrantům vojenskými a policejními silami byly prováděny zbraněmi místně vyráběnými a dováženými ze západních zemí. Tato zpráva monitoruje použití lehkých zbraní dovážených z České republiky bezpečnostními silami při řadě takových incidentů (viz čtvrtá část zprávy).

zdroj: ALJAZEERA

• Porušování práv pod záminkou „války proti terorismu“ na Sinaji

Od října 2014 se severní část Sinaje ocitá ve stavu neustálého ohrožení kvůli tzv. válce proti terorismu, což činí tuto oblast místem trvalého porušování základních práv jednotlivců. Od října 2014 do prosince 2018 zabily armádní a policejní síly 2 811 osob, které vojenský mluvčí označil za ozbrojené jednotky. Od zahájení rozsáhlé vojenské operace na Sinaji v únoru 2018 došlo k nárůstu porušování lidských práv v této oblasti, což vedlo, podle místních zdrojů, k zabití 23 civilistů, včetně nejméně tří dětí¹⁰.

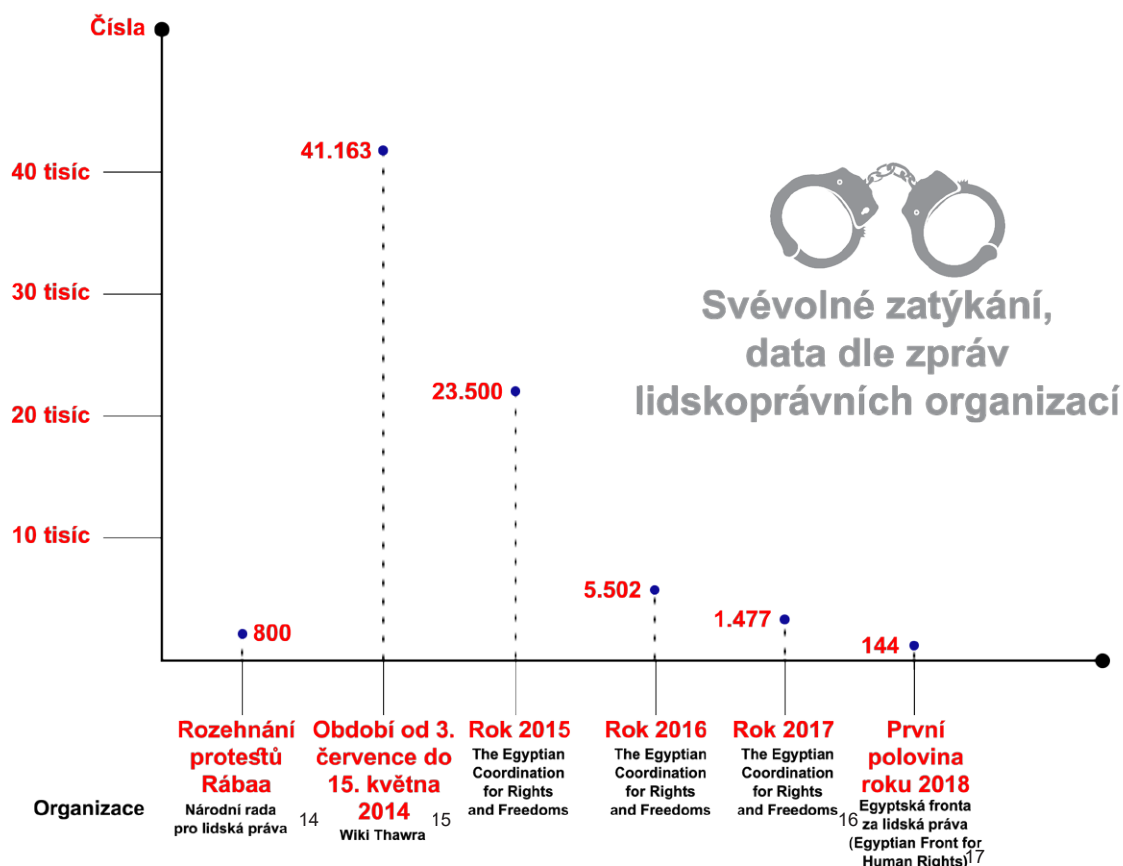
Politika režimu svévolného zatýkání se rozšířila na celý Sinaj. Od října 2014 do prosince 2018 bylo zatčeno nejméně 8 226 osob, které vojenský mluvčí označil za „osoby hledané z bezpečnostních důvodů“ nebo „podezřelé z terorismu“. Bezpečnostní síly na Sinaji také zahájily politiku ničení a spalování majetku lidí obviněných z údajné spolupráce s teroristickými skupinami. Podle vojenského mluvčího bylo spáleno a zbořeno 1 431 domů, 216 skladů, 290 příkopů, 486 tunelů, 1 139 přístřešků a krytů, dále bylo spáleno 1 649 motocyklů, 1 572 aut a 519 vozidel s pohonem všech kol.

¹⁰ Egyptská fronta za lidská práva (Egyptian Front for Human Rights), Between Death And Besiege: An overview of the situation for local residents in Sinai since the beginning of the Comprehensive Operation in February 2018, (Káhira, 2019), <https://egyptianfront.org/research/analytical-reports/between-death-and-besiege/>.

• Svévolné zatýkání

Po červenci 2013 začaly egyptské úřady omezovat výdobytky lednové revoluce, zejména svobodu názoru a projevu, a to vyhlášením zákona o organizování demonstrací v listopadu 2013¹¹ a dále vyhlášením protiteroristického zákona¹², který režim začal používat k legalizaci mnoha svévolných zatčení. Odhaduje se, že počet politických vězňů v Egyptě vzrostl od července 2013 do roku 2017 na přibližně 60 tisíc lidí.¹³

¹¹ Law 107/2013 on the regulation of the right to public meetings, gatherings and peaceful protests <http://qadaya.net/?p=6597>

¹² “The full text of the anti-terrorim law after being published in the official gazette” Al-Masry AlYoum, 17. srpna, 2015. Mansour Kamal <https://www.almasryalyoum.com/news/details/793978>

¹³ Human Rights Watch, „We Do Unreasonable Things Here” Torture and National Security in al-Sisi’s Egypt“, (USA, 2017), https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/egypt0917_web.pdf.

¹⁴ The National Council for Human Rights, Fact Finding Report on the events of dispersing the Rabaa sit in (Káhira, 2014) <https://manshurat.org/node/13664> .

¹⁵ Wiki Thawara, a record of the arrested and prosecuted during the Sisi/Adly Mansour era, updated until May 14, 2014 (Káhira, 2014) <https://wikithawra.wordpress.com/2014/01/09/sisi-mansour-detainees/>.

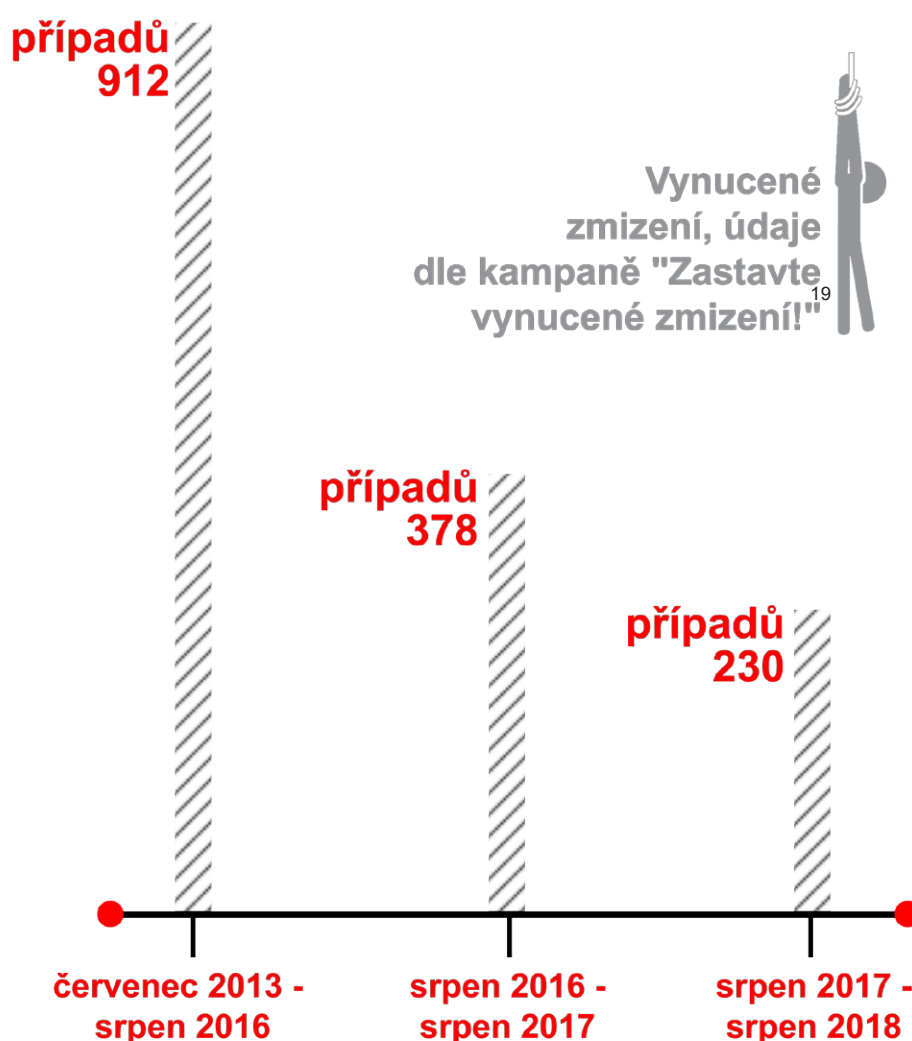
¹⁶ The Egyptian Coordination for Rights and Freedoms, A Nation’s Scream: The 2017 Harvest, (Káhira, 2017) <https://drive.google.com/file/d/1DFuijqq9Vh4Yc3W4FTRh5taxuHFhAbCT/view>.

¹⁷ Egyptian Front for Human Rights, Explicit Message: Repression Continues, (Káhira, 2018), <https://egyptianfront.org/research/analytical-reports/explicit-message-repression-continues/>

• Vynucené zmizení

Svévolné a hromadné zatýkání doprovázela režimní politika vynuceného zmizení zatčených lidí tak, že byli drženi v nezákonných zařízeních po různě dlouhé období předtím, než byli předvedeni před prokuraturu. Během tohoto období byli vystavováni mučení a nezákonným výslechům a byl jim odepřen kontakt s jejich právníky a příbuznými.

Podle Hafeza Abu Seady, člena Národní rady pro lidská práva, egyptské Ministerstvo vnitra uznalo, že 500 ze 700 osob, jejichž rodiny ohlásily vynucené zmizení od roku 2015, je ve vazbě, což je oficiální potvrzení vynuceného zmizení.¹⁸

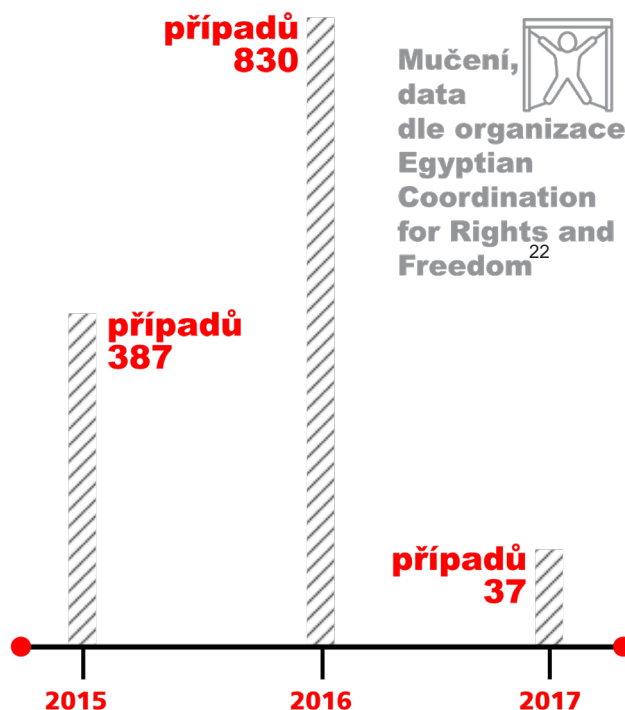

¹⁸ Ahram online, "Egypt's human rights organization refutes claims of forced disappearances", 12. září, 2018 <http://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/64/311428/Egypt/Politics-/Egypt's-human-rights-organization-refutes-claims-of.aspx>

¹⁹ Egyptian Commission for Rights and Freedoms, Third annual report for the Stop Enforced Disappearance campaign, (Káhira, 2018), <https://stopendis.org/?p=6096>.

• Mučení

Od počátku své vlády používal Sísí mučení, které vedlo v některých případech až ke smrti.²⁰ Důstojníci se uchýlovali k psychickému a fyzickému mučení, jako je bití a elektrické šoky, dále vyhrožování, že poškodí danou osobu nebo její rodinu, aby tak přiměli obžalované k přiznání z obvinění, která proti nim vznesli. V důsledku toho, že egyptské úřady ignorují stížnosti na mučení nebo je zcela popírají, mučitelé často uniknou trestu²¹.

Na základě výše uvedeného lze říci, že egyptské úřady po více než pěti letech od vojenského převratu stále používají heslo „válka proti terorismu“ jako záminku k hrubému porušování práv občanů, zejména práva na život a humánní zacházení, právo nebýt mučen a svévolně zadržován, jakož i porušování práva na shromažďování a svobodu projevu. Takové porušování práv je dokumentované několika vnitrostátními a mezinárodními zprávami o lidských právech. To vyvolává přímé otázky o tom, do jaké míry Česká republika dodržuje zásady lidských práv tím, že pokračuje ve vývozu zbraní egyptským orgánům, které tyto zbraně používají k vnitřním represím, k přímému porušování práv egyptských občanů a k jejich pronásledování.

²⁰ „Torture and Disappearance in Egypt.. the stories behind numbers“, Hader Almahdawi, Mada Masr, 12. května, 2016 <https://madamasr.com/ar/2016/05/12/feature/%D8%B3%D9%8A%D8%A7%D8%B3%D8%A9/%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%B9%D8%B0%D9%8A%D8%A8-%D9%88%D8%A7%D9%84%D8%A7%D8%AE%D8%AA%D9%81%D8%A7%D8%A1-%D9%81%D9%8A-%D9%85%D8%B5%D8%B1-%D9%82%D8%B5%D8%B5-%D9%85%D8%A7-%D9%88%D8%B1%D8%A7%D8%A1-%D8%A7/>.

²¹ Human Rights Watch, “We Do Unreasonable Things Here” Torture and National Security in al-Sisi’s Egypt, (USA, 2017), https://www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/egypt0917_web.pdf.

²² The Egyptian Coordination for Rights and Freedoms, The Scream of a Nation: Harvest of the year 2017, (Káhira, 2017) <https://drive.google.com/file/d/1DFuijqq9Vh4Yc3W4FTRh5taxuHFhAbCT/view>

Část druhá: Závazky České republiky týkající se regulace obchodu se zbraněmi

Kontrola obchodu se zbraněmi je povinností každého státu účastnícího se mezinárodních obchodních transakcí a tyto státy se musí při svém obchodu ujistit, že jsou dodržována lidská práva. Na základě Smlouvy o obchodu se zbraněmi podepsané i Českou republikou vyplývá povinnost dodržovat lidská práva v obchodu se zbraněmi z obvyklého mezinárodního práva, mezinárodního trestního práva, smluv o lidských právech a ze smluv upravujících obchod se zbraněmi.

Při uzavírání dohod o obchodu se zbraněmi musí státy dodržovat úmluvy a smlouvy o lidských právech, jako je Všeobecná deklarace lidských práv, Ženevská úmluva, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech. Členské státy EU pak mají také povinnost dodržovat právo EU v souladu se zásadou nadřazenosti práva EU nad vnitrostátním právem a členské státy musí harmonizovat své vnitrostátní právní předpisy s evropským právem.

V této části zkoumáme právní rámec závazků České republiky v oblasti lidských práv v obchodu se zbraněmi. První část se zabývá vnitrostátním právem České republiky v oblasti obchodu se zbraněmi, které upravuje vývoz zbraní do zahraničí. Druhá část se věnuje mezinárodním a regionálním závazkům České republiky v oblasti obchodu se zbraněmi a podmínkám, které je třeba před vývozem dodržovat a ověřovat, zejména s ohledem na situaci státu, kam je zboží dováženo. Třetí část se zabývá rozhodnutími a závěry Evropské unie týkajícími se vývozu zbraní do Egypta od července 2013.

2.1 Vnitrostátní zákon České republiky o regulaci obchodu se zbraněmi

Zákon č. 38/1994 České republiky upravuje zahraniční obchod s vojenským materiálem²³. Obchod se zbraněmi v České republice je řízen čtyřmi ministerstvy: Ministerstvem obrany, Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem vnitra a Ministerstvem průmyslu a obchodu, přičemž Ministerstvo průmyslu a obchodu má právo na konečné stanovisko a odpovídá za vydávání/zamítání vývozních povolení.

²³ Zákon o zahraničním obchodu s vojenským materiálem a o doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, Sběrka zákonů, <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-38>

Článek 6 odst. 2 zákona 38/1994 stanoví: „Ministerstvo průmyslu a obchodu udělí vývozní povolení poté, co přijme závazná stanoviska příslušných orgánů, konkrétně:

Ministerstvo zahraničních věcí: z hlediska zahraničněpolitických zájmů České republiky, dodržování mezinárodních smluv a členství České republiky v mezinárodních organizacích.

Ministerstvo vnitra: z hlediska veřejného pořádku, bezpečnosti a ochrany občanů.

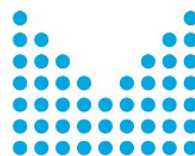
Ministerstvo obrany: z hlediska zajištění obrany České republiky.“

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo zahraničních věcí

Ministerstvo vnitra

Ministerstvo obrany

Zákon upravuje postup udělování licencí na vývoz českých zbraní do jiných zemí. Právníkové osoby podávají žádost o licenci Ministerstvu průmyslu a obchodu, které společně s ministerstvy stanovenými v čl. 6 odst. 2 rozhodne, zda licenci udělí, či ne. Článek 18 zákona č. 38/1994 stanoví, že ministerstvo neudělí licenci v případě, že „žadatel porušil ustanovení tohoto zákona nebo práva EU nebo mezinárodních smluv České republiky o obchodu a manipulaci s vojenským materiálem.“

Infografika o udělení vývozních licencí

Ačkoli české právo výslovně nestanovuje podmínky pro zákaz vývozu zbraní do zemí s nízkou úrovní demokracie nebo se záznamem o hrubém porušování lidských práv, poukazuje v několika bodech na dodržování mezinárodních smluv a evropského práva, které ukládají státu omezení při udělování povolení k vývozu zbraní do zemí, které by tyto zbraně mohly použít k vnitřním represím.

2.2 Mezinárodní a regionální závazky České republiky týkající se regulace obchodu se zbraněmi

• Smlouva o obchodu se zbraněmi (2014)

TSmlouva o obchodu se zbraněmi²⁴ zahrnuje řadu standardů týkajících se lidských práv a zakázaných aktů, které musí Česká republika jako členský stát brát v úvahu při podepisování dohod o vývozu zbraní s jinými zeměmi. Vyžaduje, aby nebylo povoleno vyvážet zbraně do určitých států, pokud se zjistí, že existuje některý ze zakázaných aktů, nebo je zjištěno riziko porušení lidských práv podle smlouvy.

Česká republika podepsala Smlouvu o obchodu se zbraněmi v červnu 2013 a ratifikovala ji dne 25. září 2014, čímž je právně závazná. Smlouva o obchodu se zbraněmi upravuje převod zbraní mezi jejími členskými státy a definuje „mezinárodní obchod se zbraněmi“ tak, že zahrnuje vývoz, dovoz, tranzit, překládku a zprostředkování.

Podle Smlouvy o obchodu se zbraněmi jsou konvenčními zbraněmi, na které se vztahuje obchod podle čl. 2 odst. 1, tyto zbraně:

- bojové tanky;
- obrněná bojová vozidla;
- velkorážní dělostřelecké systémy;
- bojové letouny;
- bojové vrtulníky;
- válečné lodě;
- řízené střely a odpalovací zařízení;
- ruční a lehké zbraně.

Většina zbraní vyvážených z České republiky do Egypta jsou lehké zbraně (pušky a pistole), které jsou součástí Smlouvy o obchodu se zbraněmi, jenž považuje dodržování lidských práv za jednu ze základních zásad dohody o obchodu se zbraněmi. Zásada 5 Úmluvy o obchodu se zbraněmi stanovuje „respektování a zajištění respektování mezinárodního humanitárního práva, mimo jiné v souladu se Ženevskými úmluvami z roku 1949, a respektování a zajištění respektování lidských práv, mimo jiné v souladu s Chartou Organizace spojených národů a Všeobecnou deklarací lidských práv.“

Smlouva výslovně zakazuje obchod se zbraněmi se státy porušujícími lidská práva, jak uvádí článek 6 odst. 3 smlouvy: „**Smluvní strana nepovolí žádný transfer konvenčních zbraní, pokud má v době povolování k dispozici informace, že tyto zbraně by byly použity k páčání genocidy, zločinů proti lidskosti, závažnému porušování Ženevských úmluv z roku 1949, k útokům proti civilním objektům či civilním osobám, které jako takové požívají ochrany, nebo k jiným válečným zločinům definovaným v mezinárodních smlouvách, jichž je smluvní stranou.**“

Po zjištění, že vývoz není podle článku 6 zakázán, stát provádí takzvaný proces „posouzení vývozu“, ve kterém hodnotí několik možností. **Vyvázející smlu-**

24 The Arms Trade Treaty <https://www.thearmstradetreaty.org/treaty-text.html>

vní strana nepovolí vývoz, pokud existuje vysoké riziko některého z uvedených negativních důsledků.

Podle článku 7 Smlouvy posuzuje stát vývoz podle toho, zda tyto zbraně:

- pomohou upevnit nebo podkopat mír a bezpečnost;

- mohou být použity k:

- 1- závažnému porušení mezinárodního humanitárního práva, nebo takového porušení umožnit;

- 2- závažnému porušení mezinárodního práva, v oblasti lidských práv, nebo takového porušení umožnit;

- 3- spáchání skutku, jenž je na základě mezinárodních úmluv či protokolů týkajících se terorismu, jichž je vyvážející stát smluvní stranou, trestným činem, nebo takovýto skutek umožnit;

- 4- spáchání skutku, jenž je na základě mezinárodních úmluv či protokolů týkajících se mezinárodního organizovaného zločinu, jichž je vyvážející stát smluvní stranou, trestným činem, nebo takovýto skutek umožnit.

V článku 7(4) smlouva doplňuje, že při posuzování vezme vyvážející smluvní strana v úvahu riziko, že by zbraně mohly být použity k **páchání závažného násilí založeného na pohlaví či závažného násilí na ženách a dětech nebo páchání takového násilí umožnit.**

- **Společný postoj Rady Evropské unie CFSP/944/2008**

České právo se odkazuje na společný postoj Rady Evropské unie jako na jeden z regionálních závazků České republiky v oblasti obchodu se zbraněmi. Rada Evropské unie přijala společný postoj 944/2008²⁵, s cílem stanovit vysoké standardizované normy pro správu a omezení přenosu vojenské technologie a materiálů členskými státy. Rada v článku 4 uvádí: „Členské státy jsou rozhodnuty zabránit vývozu vojenských technologií a vojenského materiálu, které by mohly být použity pro vnitřní represí, mezinárodní agrese nebo by mohly přispět k regionální nestabilitě.“

Společný postoj stanovil osm kritérií, která se členské státy zavázaly dodržovat v oblasti mezinárodního obchodu s vojenským materiálem a technologiemi. Druhé kritérium stanoví, že dovážející stát dodržuje lidská práva a mezinárodní humanitární právo: „Po posouzení přístupu dovážející země k příslušným zásadám zavedenými mezinárodními nástroji v oblasti lidských práv, členské státy musí zamítnout vývozní licenci, jestliže existuje zřejmé riziko, že vojenské technologie nebo vojenský materiál, které mají být vyvezeny, mohou být použity pro vnitřní represí“. To znamená, že existují-li důkazy o použití tohoto vojenského vybavení nebo technologie koncovým uživatelem pro vnitřní represí, zbraně by neměly být vyváženy. **Vnitřní represe je v tomto dokumentu definována jako činy, které zahrnují mučení a jiné kruté, nelidské nebo ponižující**

25 COUNCIL COMMON POSITION 2008/944/CFSP of 8 December 2008 defining common rules governing control of exports of military technology and equipment <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008E0944&from=EN>

jící zacházení nebo trestání, hromadné nebo svévolné zabíjení, zmizení, svévolné zadržování a jiná závažná porušení lidských práv a základních svobod stanovených v mechanismech mezinárodních lidských práv, jako je Všeobecná deklarace lidských práv a Mezinárodní pakt o občanských a politických právech.²⁶

Tyto vzorce porušování práv jsou téměř totožné s porušováním lidských práv, ke kterému dochází v Egyptě již roky, zejména vůči členům opozice.

• Evropský zákon č. 258/2012 o nedovolené výrobě a obchodování se střelnými zbraněmi

Zákon 258/2012 stanovuje jasný rámec zásad EU v oblasti obchodu se zbraněmi. Tento zákon byl přijat Evropským parlamentem a Radou Evropské unie dne 14. března 2012²⁷, za účelem provedení článku 10 Protokolu Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu a výrobě střelných zbraní a jejich součástí, dílů a munice. Článek 10 zákona stanoví toto: „Při rozhodování o tom, zda mají udělit vývozní povolení podle tohoto nařízení zohlední členské státy veškerá významná hlediska, a to včetně:

1. svých závazků a povinností, které mají jako strany příslušných mezinárodních dohod o kontrole vývozu nebo příslušných mezinárodních smluv.
2. hledisek národní zahraniční a bezpečnostní politiky, včetně těch, na která se vztahuje společný postoj 2008/944/SZBP.
3. hledisek týkajících se zamýšleného konečného použití, příjemce, určeného konečného příjemce a nebezpečí zneužití.“

²⁶ COUNCIL COMMON POSITION 2008/944/CFSP of 8 December 2008 defining common rules governing control of exports of military technology and equipment <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008E0944&from=EN>

²⁷ REGULATION (EU) No 258/2012 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 14 March 2012, „poslední přihlášení: 14. července, 2019, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:094:0001:0015:EN:PDF>

Z výše uvedeného vyplývá, že společný postoj Rady Evropské unie 944/2008 a zákon č. 258/2012 stanoví závazné normy pro Českou republiku jako člena Evropské unie, pokud jde o její obchod se zbraněmi. Podle těchto zákonů je České republice zakázáno vyvážet zbraně do zemí, které je mohou používat k vnitřním represím, a v případě důkazu o tom zakáže vývoz zbraní do tohoto státu. To je v souladu s normami obsaženými ve Smlouvě o obchodu se zbraněmi, kterou Česká republika podepsala a která ji zavazuje bránit vývozu zbraní do zemí, kde dochází k prudkému zhoršení dodržování lidských práv, jinak by to bylo v rozporu s těmito smlouvami.

2.3 Rozhodnutí Rady Evropské unie a Evropského parlamentu týkající se Egypta po červenci 2013

21. srpna 2013

Usnesení Rady pro zahraniční věci EU: Pozastavení zbrojních licencí k vývozu veškerého vybavení, které může být použito k vnitřním represím v Egyptě.

10. února 2014

Usnesení Rady pro zahraniční věci EU: Potvrzení pozastavení zbrojních licencí pro Egypt.

17. července 2014

Usnesení Evropského parlamentu: Zákaz vývozu bezpečnostního vybavení nebo vojenské pomoci, kterou lze použít k potlačení pokojných demonstrací.

15. ledna 2015

Usnesení Evropského parlamentu: Potvrzení zákazu vývozu bezpečnostního vybavení a vojenské pomoci, kterou lze použít k potlačení pokojných demonstrací.

16. března 2016

Usnesení Evropského parlamentu: Pozastavení vývozu sledovacích zařízení, pokud se prokáže, že bylo použito k porušování lidských práv.

8. února 2018

Rozhodnutí Evropského parlamentu: Odkaz na pokračující vývoz zbraní evropskými společnostmi do Egypta navzdory porušování lidských práv.

Nejdůležitější rozhodnutí Rady EU pro zahraniční věci a Evropského parlamentu týkající se Egypta po červenci 2013

Se stupňujícím se porušováním lidských práv páchaným egyptskými orgány proti příslušníkům opozice po červenci 2013 vydaly Rada zahraničních věcí Evropské unie a Evropský parlament řadu usnesení týkajících se Egypta, která požadovala pozastavení vývozu kvůli eskalaci porušování lidských práv.

Nejvýznamnějším z těchto usnesení bylo rozhodnutí Rady ze dne 21. srpna 2013, v němž se uvádí: „Poslední operace egyptských bezpečnostních sil byly nepřiměřené a vedly k nepřijatelně velkému počtu vražd a zranění.“ Na základě toho se členské státy rovněž dohodly „pozastavit vývozní licence do Egypta na veškerá zařízení, která by mohla být použita k vnitřní represí, a přehodnotit vývozní licence na zařízení, na něž se vztahuje společný postoj CFSP/944/2008, a přezkoumat bezpečnostní pomoc spojenou s Egyptem.“²⁸

Estonian Presidency
of the Council of the
European Union

Dne 10. února 2014 Rada pro zahraniční věci EU znovu potvrdila rozhodnutí pozastavit vývozní licence do Egypta. Stalo se tak na základě zjištění o násilí během ústavního referenda v Egyptě a také během oslav třetího výročí revoluce, kdy policie použila nepřiměřenou sílu proti demonstrantům opozice. Rada EU v té době vyzvala egyptskou vládu, aby: „vyšetřila zabíjení demonstrantů bezpečnostními silami a všechny další projevy násilí od 30. června a splnila svůj slib provést nezávislé a transparentní vyšetřování těchto událostí.“²⁹

Dne 17. července 2014 přijal Evropský parlament usnesení, v němž vyjádřil znepokojení a odsoudil represe směřující proti opozici, novinářům, obráncům lidských práv a představitelům občanské společnosti. A vyzval k „rozsáhlému zákazu vývozu technologií určených pro špionáž a sledování, které mohou být využívány ke sledování a útlaku občanů, dále vyzval také k zákazu vývozu bezpečnostního vybavení a vojenské pomoci, které by mohly být zneužity k potlačování pokojných protestů.“³⁰

European Parliament

Dne 15. ledna 2015 Evropský parlament obnovil svou výzvu proti vývozu bezpečnostního vybavení a vojenské pomoci, které by mohly být použity k potlačení mírových demonstrací nebo proti strategickým a bezpečnostním zájmům EU. Usnesení zahrnovalo vyjádření parlamentu o: „vážném znepokojení nad pokračujícím omezováním základních práv.“ Po bezprecedentních zákrocích bylo zatčeno více než 40 000 lidí a v důsledku nadměrného použití síly bezpečnostními silami bylo zabito téměř 1 400 demonstrantů.“³¹

Poté, co bylo nalezeno tělo italského studenta doktorandského programu Giulia Regeniho na předměstí Káhiry dne 3. února 2016 (těžce zbit a mučen po svém zmizení dne 25. ledna 2016)³², Evropský parlament přijal dne 10. března 2016 usnesení, v němž vyzval členské státy, aby „plnily závěry Rady pro zah-

28 The Council of the European Union, Council Conclusions on Egypt, (Brusel, 21. srpna, 2013), https://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/138599.pdf?fbclid=IwAR3iT-1Lp_Ja5t4I6mneOycn7DCkXfXzEED0JbT6AtxnJdxnFtiAXWELXU0

29 The Council of the European Union, Council Conclusions on Egypt, (Brusel, 10. února, 2014), <https://www.consilium.europa.eu/media/28977/140971.pdf>

30 The European Parliament, European Parliament resolution on freedom of expression and assembly in Egypt, (Brusel, 17. července, 2014), http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2014-0007_EN.html?redirect

31 The European Parliament, European Parliament resolution on the situation in Egypt, (Brusel, 15. ledna, 2015), http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2015-0012_EN.html?redirect.

32 BBC, «Reggini case: Italian prosecutor seeks investigation with five Egyptian officers», 4. prosince, 2018, <http://www.bbc.com/arabic/middleeast-46426967>

raniční záležitosti ze srpna 2013, které se týkají vývozu vojenských technologií a zařízení a bezpečnostní spolupráce“ a vyzýval k „pozastavení vývozu zařízení určeného ke sledování, pokud existují důkazy, že toto zařízení by se mohlo používat k porušování lidských práv.“³³

V posledním rozhodnutí Evropský parlament dne 8. února 2018 odsoudil rozsudky smrti v Egyptě, vyzval egyptský parlament, aby zastavil jejich výkon, a vyzval Unii, aby „zaujala jasný, silný a jednotný postoj k Egyptu, dokud v zemi nebudou zaznamenána významná zlepšení v oblasti lidských práv.“ Toto rozhodnutí poukázalo na tendence řady evropských společností pokračovat v dodávkách vojenského vybavení a zařízení určeného k sledování a odposlechu do Egypta³⁴.

Z těchto rozhodnutí vydaných nejvyššími orgány Evropské unie, Radou pro zahraniční věci a Evropským parlamentem je nepochybně patrné odhodlání Evropské unie odmítnout represí ze strany egyptských orgánů a porušování práv egyptských občanů ve všech jeho podobách a formách a přání nezapojit se do tohoto porušování prostřednictvím trvalého potvrzení odmítnutí vývozu vojenského materiálu do Egypta. Česká republika porušuje tato usnesení a její pokračující vývoz lehkých zbraní do Egypta je v rozporu se shodou, ke které státy EU dospěly společným rozhodnutím.

³³ The European Parliament, European Parliament resolution on freedom of expression and assembly in Egypt, (Brusel, 17. července, 2014), http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2014-0007_EN.html?redirect

³⁴ The European Parliament, European Parliament resolution on executions in Egypt, 8. února, 2018, http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2018-0035_EN.html?redirect

Část třetí: Vojenské vztahy mezi Egyptem a Českou republikou

Tato část se zabývá vzájemnými vztahy mezi oběma zeměmi od roku 2014 do začátku roku 2019 s důrazem na prezidentské a ministerské návštěvy mezi těmito dvěma zeměmi a na body spolupráce. Zpráva analyzuje prohlášení českého Ministerstva zahraničních věcí o Egyptě v tomto období. Dále se zpráva zaměřuje na oblasti obchodních vztahů a vojenského vývozu mezi oběma zeměmi a zdůrazňuje oficiální údaje obsažené ve zprávách Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky o zbraních vyvážených do Egypta z hlediska počtu licencí a hodnoty transakcí.

3.1 Diplomatické vztahy na vysoké úrovni navzdory eskalaci porušování lidských práv

Diplomatické vztahy mezi Českou republikou a egyptským režimem znamenaly v letech po červenci 2013 nebývalý vzestup. Česká republika ukázala bezpodmínečnou podporu egyptské vládě, zejména vojenskou podporu egyptského režimu ohánějícího se heslem „válka proti terorismu“. Touto podporou Česká republika ignoruje charakter současné politické reality v Egyptě a vnitřní represi prováděnou egyptskými orgány proti pokojné opozici z různých názorových proudů.

Podporující postoj můžeme vidět například v prohlášení Ministerstva zahraničních věcí České republiky o teroristickém činu v severní části Sinaje v říjnu 2014, ve kterém se uvádí: „Ministerstvo zahraničních věcí České republiky odsuzuje jakýkoliv druh terorismu a je solidární se všemi státy, které bojují za bezpečnost a za zachování demokracie při respektování lidsko-právních závazků.“³⁵

Česká republika však v rozporu s tímto prohlášením v následujících letech ignorovala eskalaci hrubého porušování lidských práv v Egyptě, nedodržovala rozhodnutí orgánů EU o zákazu vývozu zbraní do Egypta a pokračovala ve vývozu zbraní orgánům, které se na tomto porušování práv podílejí.

Za posledních pět let proběhly mezi Egyptem a Českou republikou četné „plodné“ ministerské návštěvy. České oficiální delegace zahrnovaly řadu podnikatelů v nejrůznějších oborech, zejména zbrojního průmyslu. Obě strany si rovněž vyměnily diplomatické návštěvy mezi ministry zahraničních věcí a ministry průmyslu a obchodu v obou zemích. Jednání se týkala možných způsobů posílení vztahů mezi oběma zeměmi v oblasti hospodářských vztahů, obchodu, vyzbrojování a energetiky. Následuje časový rozvrh oficiálních návštěv mezi Egyptem a Českou republikou od roku 2014 do začátku roku 2018, popis charak-

35 Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Zahraniční politika České republiky, leden, 2015, https://www.mzv.cz/file/1469012/dokumenty10_12_2014_final.doc&ved=2ahUKEwie_o-7IIPiAhUHi-1wKHWgjBh8QFjAEgQICBAB&usq=AOvVaw2JIsOud6i4rAetd3zsCOPd&cshid=1570211653398

teru návštěv a jednotlivých delegací:

Pohled na nejdůležitější setkání mezi egyptskou a českou stranou

- **Březen 2014: Egyptský náměstek ministra zahraničních věcí navštěvuje Českou republiku a setkává se se svým českým protějškem³⁶.**
- **Červen 2014: Ředitel zahraničních věcí Kanceláře prezidenta České republiky navštívil Egypt a setkal se s prezidentem Sísím a ministrem zahraničních věcí³⁷.**
- **Duben 2015: Egyptský ministr zahraničních věcí navštívil Českou republiku a setkal se se svým protějškem, setkal se také s ministrem průmyslu a obchodu a předsedou vlády³⁸.**
- **JLeden 2016: Ministr zahraničních věcí ČR a náměstek ministra obrany ČR navštívili Egypt³⁹ spolu s 23 podnikateli, zástupci obchodních kruhů a zástupci českého zbrojního průmyslu⁴⁰ a setkali se s egyptským ministrem zahraničních věcí, ministrem vojenské výroby generálem Al-As-sarem a prezidentem Al-Sísím⁴¹.**
- **Duben 2016: Ministr průmyslu a obchodu ČR navštívil Egypt spolu s 30 podnikateli a setkal se se svým protějškem a ministrem energetiky⁴².**
- **Srpen 2017: Náměstek ministra energetiky navštívil Egypt a setkal se se svým egyptským protějškem a uspořádal několik schůzek na ministerstvu obrany⁴³.**
- **Září 2017: Zástupce České republiky pro mimoevropské země navštívil Egypt a setkal se s náměstkem ministra zahraničních věcí pro evropské záležitosti⁴⁴.**

36 Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Přehled oficiálních návštěv od vzniku ČR, (Praha: MFA, 2014), https://www.mzv.cz/cairo/cz/vzajemne_vztahy/prehled_oficialnich_navstev_od_vzniku_cr/prehled_vzajemnych_styku_od_vzniku_cr.html.

37 Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Přehled oficiálních návštěv od vzniku ČR, (Praha: MFA, 2014), https://www.mzv.cz/cairo/cz/vzajemne_vztahy/prehled_oficialnich_navstev_od_vzniku_cr/prehled_vzajemnych_styku_od_vzniku_cr.html.

38 Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Minister Zaorálek Met with his Egyptian Counterpart, (Praha: MFA, 2015), https://www.mzv.cz/jnp/en/issues_and_press/archive/events_and_issues/x2015/x2015_04_17_minister_zaozialek_egyptian_minister.html.

39 Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, H.E. Mr. Lubomír Zaorálek visited Egypt on January 30 – February 1, 2016, (Praha: MFA, 2016, https://www.mzv.cz/cairo/en/bilateral_relations/h_e_mr_karel_schwarzenberg_visited_egypt/index.html.

40 Svaz průmyslu a obchodu České republiky, „Business Mission to Egypt and Oman“, 2. února, 2016, <https://www.spor.cz/en/aktivity/proexportni-servis/podnikatelske-mise-a-seminare/9375-business-mission-to-egypt-and-oman>.

41 Český rozhlas, „Czech delegation aims to further economic, cultural ties with Egypt“, Jan Velinger, 1. února, 2016, <https://www.radio.cz/en/section/curaffrs/czech-delegation-aims-to-further-economic-cultural-ties-with-egypt>.

42 Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, Business delegation will accompany the Minister Jan Mládek on a business trip to Egypt and Jordan, (Praha, 2016), <https://www.mpo.cz/en/guidepost/for-the-media/press-releases/business-delegation-will-accompany-the-minister-jan-mladek-on-a-business-trip-to-egypt-and-jordan--172855/>.

43 Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, Náměstkyně Kováčovská jednala v Egyptě o příležitostech pro české firmy, (Praha, 2017), <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/namestkyne-kovacovska-jednala-v-egypte-o-prilezitostech-pro-ceske-firmy--231685/>.

44 Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Deputy Minister Tlapa in Sudan and Egypt, (Praha, MFA, 2018), https://www.mzv.cz/jnp/en/issues_and_press/archive/events_and_issues/x2017/x2017_09_24_dm

- **Říjen 2018: Členové Výboru pro zahraniční věci, bezpečnost, obranu a národní bezpečnost Senátu Parlamentu České republiky navštívili Egypt a setkali se se svými egyptskými kolegy v egyptské sněmovně zástupců⁴⁵.**
- **Červen 2019: Členové Výboru pro obranu a národní bezpečnost znovu navštívili své protějšky v egyptském parlamentu⁴⁶.**

3.2 Vývoz českých zbraní do Egypta v číslech

Podle výročních zpráv předložených Českou republikou Výboru pro obchodní smlouvy o obchodu se zbraněmi je Česká republika jedním z hlavních vývozců lehkých zbraní do Egypta, což zahrnuje kulometry, granáty a pistole, z nichž některé mohou být využívány egyptskými úřady k přímému potlačování a porušování lidských práv v Egyptě.

Tato část představuje statistickou analýzu vývozu zbraní z České republiky do Egypta v období 2012–2017 a upozorňuje na nízkou úroveň transparentnosti, pokud jde o úřední údaje zveřejňované ministerstvy České republiky o tomto typu informací.

Transparentnost

Ze zpráv Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky lze získat pouze souhrnné údaje, taktéž zprávy komise zabývající se smlouvami o obchodu se zbraněmi a zprávy registru Evropské unie neposkytují detailní údaje, což je odchylka od zásady transparentnosti, která ztěžuje pracovním skupinám sledování vývozu zbraní. Rovněž se tímto otevírá ožehavé téma, zda se vyvážející země tímto postupem chce vyhnout zodpovědnosti za používání vyvážených zbraní v zemích, které se ocitají ve zhoršující se situaci v oblasti lidských práv.

Egyptská fronta za lidská práva (Egyptian Front for Human Rights) zaslala oficiální dopis Ministerstvu průmyslu a obchodu České republiky a požádala ho o zveřejnění informací o typech a počtu zbraní vyvezených do Egypta v minulých letech. Odpověď ministerstva zněla takto: „Ministerstvo průmyslu a obchodu zveřejňuje informace o obchodu s vojenskými materiály v rozsahu povoleném zákonem, zejména podle zákona č. 412/2005 Sb, o ochraně důvěrných informací. Žádné další informace nemohou být zveřejněny, protože množství zveřejňovaných informací umožňuje nejvyšší možnou míru transparentnosti, která zajišťuje ochranu životně důležitých zájmů České republiky.“ Jedná se o reakci, která vyvolává vážné otázky týkající se povahy a koncepce norem transparentnosti přijatých Českou republikou a toho, zda se pojmy jako „životně důležité zájmy“ nepoužívají k ospravedlnění utajení informací před veřejností.

Vývoz zbraní

Egyptská fronta za lidská práva (Egyptian Front for Human Rights) se z důvodu nedostatečné transparentnosti a absence podrobností ohledně typů a počtu zbraní vyvezených českými společnostmi spoléhala na zprávy Ministerstva

45 Heba Amin, “MPs Defence receive a delegation from the Czech’s Senate, ElWatan, 9. října, 2018, <https://www.elwatannews.com/news/details/3714583>

46 Nora Fakhry, “Photos... the Czech Parliament’s Defence Chief stresses his appreciation for the Egyptian role in fighting terrorism” ElYoum ElSabe, 11. června, 2019, <http://www.youm7.com/4282064>

průmyslu a obchodu České republiky, jakož i na řadu neoficiálních zpráv, které uváděly, že v roce 2013 zahrnovaly zbraně vyvážené z České republiky do Egypta 50 000 pistolí CZ 75 P-07 (Duty handguns)⁴⁷, stovky kulometů CZ Scorpion EVO 3A1⁴⁸ a pušky 805 BREN A1 (Assault rifles)⁴⁹. V roce 2014 byla podepsána dohoda o vývozu 50 000 pistolí CZ 75 P-07⁵⁰ a 10 000 nábojů ráže 9 mm⁵¹. Jsou to, jak bylo zmonitorováno, stejné druhy zbraní, které byly použity egyptskými bezpečnostními službami.

Podle výročních zpráv Ministerstva průmyslu a obchodu České republiky⁵², se počet licencí na vývoz zbraní do Egypta ve srovnání s rokem 2012 výrazně zvýšil zejména mezi roky 2013–2016. V roce 2012 bylo českou vládou schváleno 21 licencí na vývoz zbraní do Egypta. Tento počet vzrostl na 32 v roce 2013, téhož roku, kdy došlo k násilnému narušení protestu Rábaa Al-adavija, vojenskému převratu a také k uvalení zbrojního embarga z rozhodnutí Evropské unie. V roce 2014 a 2015, kdy eskalovalo porušování lidských práv v Egyptě, česká vláda souhlasila s udělením 26 a 28 licencí na vývoz zbraní do Egypta.

Licence – vývoz vojenského materiálu	
Rok	Počet licencí schválených ministerstvy
▼ 2017	14
▼ 2016	20
▲ 2015	28
▼ 2014	26
▲ 2013	32
2012	21

Vývoj počtu licencí na vývoz zbraní do Egypta (v období 2012–2017)

47 Česká televize, „Egyptská policie s českými zbraněmi“, 25. února, 2014, <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/214411000100225/obsah/310522-egyptska-police-s-ceskymi-zbranemi>

48 Steve, J., “Egyptian police buy 130,000 CZ pistols; Mexican federal police purchase CZ rifles and pistols”, The Firearm Blog, 16. června, 2014 <https://www.thefirearmblog.com/blog/2014/07/16/egyptian-police-buy-130000-cz-pistols-mexican-federal-police-purchase-cz-rifles-pistols/>.

49 Steve, J., “Egyptian police buy 130,000 CZ pistols; Mexican federal police purchase CZ rifles and pistols”, The Firearm Blog, 16. června, 2014 <https://www.thefirearmblog.com/blog/2014/07/16/egyptian-police-buy-130000-cz-pistols-mexican-federal-police-purchase-cz-rifles-pistols/>.

50 Steve, J., “Egyptian police buy 130,000 CZ pistols; Mexican federal police purchase CZ rifles and pistols”, The Firearm Blog, 16. června, 2014 <https://www.thefirearmblog.com/blog/2014/07/16/egyptian-police-buy-130000-cz-pistols-mexican-federal-police-purchase-cz-rifles-pistols/>.

51 Česká televize, „Egyptská policie s českými zbraněmi“, 25. února, 2014, <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097181328-udalosti/214411000100225/obsah/310522-egyptska-police-s-ceskymi-zbranemi>

52 Ministry of Industry and Trade of the Czech Republic, Annual reports on export control of military equipment, small arms for civilian use and dual-use goods and technology in the Czech Republic (until 2017), (Praha), <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/licencni-sprava/o-licencni-sprave/vyrocní-zpravy-o-kontrolě-vyvozu-vojenského-materiálu--rucnich-zbrani-pro-civilni-pouziti-a-zbozi-a-technologie-dvoji-ho-uziti-v-cr--238933/>

Podle stejných zpráv se příjmy z vývozu zbraní do Egypta od roku 2013 výrazně zvýšily. Zatímco v roce 2012 Česká republika vyvezla zbraně v hodnotě 5 milionů eur, v roce 2013 se tento počet téměř zpětinásobil, Egypt dovážel zbraně z České republiky za více než 24 milionů eur. V roce 2017 vývoz zbraní do Egypta dosáhl vrcholu, přičemž hodnota vývozu dosáhla více než 41 milionů eur.

Následující tabulka ukazuje hodnotu zbraní vyvezených z České republiky do Egypta v období 2012–2017:

VÝVOZ VOJENSKÉHO MATERIÁLU	
Rok	V milionech eur
▼ 2017	13 657
▲ 2016	41 929
▼ 2015	3 829
▼ 2014	19 857
▲ 2013	24 320
2012	5 595

Vývoj výnosů z vývozu českých zbraní do Egypta v období 2012–2017

Také podíl vývozu zbraní do Egypta ve srovnání s celkovým vývozem z České republiky zaznamenal podobný nárůst po roce 2012. V roce 2012 vyčlenila Česká republika 2,1 % z celkového vývozu zbraní do Egypta. Tento poměr se v roce 2013 zčtyřnásobil a Česká republika vyčlenila pro Egypt 8,4 % svého vývozu zbraní, čímž se Egypt stal třetím největším odběratelem českých zbraní. V roce 2016 se umístil na pátém místě s 6% ve srovnání s jedenáctým místem v roce 2012.

Následující tabulka ukazuje vývoj egyptského podílu na českém vývozu zbraní obecně a také pořadí Egypta mezi ostatními odběrateli zbraní z České republiky v období 2012–2017.

Podíl vojenského materiálu s použitím vývozních licencí		
Rok	Podíl	Pořadí
▼ 2017	2.3781 %	16
▲ 2016	6,0988 %	5
▼ 2015	0.7024 %	28
▼ 2014	4.7430 %	7
▲ 2013	8.4792 %	3
2012	2.1401 %	11

**Vývoj podílu vývozu českých zbraní do Egypta a pořadí
(v období mezi roky 2012–2017)**

Část čtvrtá: Způsob použití českých zbraní egyptskými úřady

S ohledem na informace uvedené v této zprávě je evidentní, že se egyptské úřady podílejí na nesčetném porušování práv egyptských občanů. Do tohoto porušování je zapletena výkonná moc prostřednictvím bezpečnostních služeb a soudnictví, které nevynakládají žádné úsilí k tomu, aby byly odpovědné osoby postaveny před soud. Vláda České republiky je zodpovědná za to, že upřednostňuje udržování obchodního vztahu s Egyptem a zavírá oči před špatným stavem lidských práv v této zemi.

Při sledování používání českých zbraní bezpečnostními službami, jako například pušky CZ Scorpion Evo 3A 1, se tato zpráva opírá o analýzu desítek fotografií a videí zveřejněných na oficiálních webových stránkách Ministerstva vnitra a nezávislých mediálních platformách, zejména z násilného přerušení protestu na náměstí Nahda 14. srpna 2013.

Podle prohlášení egyptských a českých činitelů usiluje egyptská vláda o licenci na výrobu některých českých zbraní v Egyptě, jako je například puška CZ 807.

4.1 České zbraně v rukou příslušníků složek egyptského Ministerstva vnitra

Vážnost situace, kdy dochází k používání českých zbraní příslušníky egyptského Ministerstva vnitra, vyplývá ze skutečnosti, že Ministerstvo vnitra je přímo odpovědné za vnitřní represie a porušování lidských práv v Egyptě, zejména za mimosoudní zabíjení, potlačování pokojných demonstrací, jakož i za vynucené zmizení, mučení a svévolné zadržování členů opozice. Jedná se o systematické porušování lidských práv egyptskými úřady.

Česká zbraň se poprvé objevila v rukou příslušníků egyptského Ministerstva

vnitř během násilného rozpuštění protestu příznivců bývalého prezidenta Mohameda Mursího na náměstí Nahda 14. srpna 2013, které si podle egyptského Ministerstva zdravotnictví vyžádalo životy nejméně 90 lidí a zraněno bylo 613 lidí. Ve videu pořízeném nezávislými novinami Al Masry Al Youm má jeden z policistů zodpovědných za násilné rozpuštění protestu Nahda⁵³ českou zbraň CZ Scorpion Evo 3 A1, což je nezvratný důkaz o použití těchto a dalších zbraní egyptským Ministerstvem vnitra při násilném potlačování odpůrců režimu a při porušování jejich práva na život.

**Detail zbraně
CZ SCORPION
EVO 3 A1**

**Obrázek policisty, který má
českou zbraň během násilného
rozpuštění protestu
Nahda**

Detail zbraně CZ SCORPION EVO 3 A1 používané egyptskou policií. Je to zbraň vyrobená Českou zbrojovkou a.s., která má licenci na vývoz zbraní do Egypta od české vlády⁵⁴.

I další fotografie potvrzují, že Ministerstvo vnitra použilo stejný typ zbraně CZ Scorpion Evo 3 A1 při násilném potlačení opozice po červenci 2013. Při demonstracích třetího výročí revoluce 25. ledna 2014 vedla policejní represe k nejméně 49 úmrtím a 247 zraněním⁵⁵ a 1341 zatčením⁵⁶ Při čtvrtém výročí revoluce 25. ledna 2015 bylo při střetech demonstrantů s policií zabito ne-

53 Almasry Alyoum. 2014. "The 2013 Harvest: Security Forces Break the «Ennahdha» Sit. YouTube Video. 4. ledna, 2014, <https://www.youtube.com/watch?v=-6GOthtK1Fk>

54 CZUB, "CZ Scorpion Evo 3 A1", <https://www.czub.cz/en/produkty/samopaly/cz-scorpion-evo-3-a1.html>

55 "Egypt: 49 killed in clashes on January 25 and the Muslim Brotherhood call for escalation of Sunday" CNN, 26. ledna, 2014 <https://arabic.cnn.com/middleeast/2014/01/26/egypt-violence>

56 Wiki Thawara, Final Report: A record of incidents and victims of the third anniversary of the January revolution, (Káhira, 2014) <https://wikithawra.wordpress.com/2014/01/26/report25jan2014/>.

jméně 26 lidí a 94 zraněno⁵⁷více než 500 lidí bylo zatčeno⁵⁸. Při pátém výročí revoluce v lednu 2016 vysledovala Nadace pro svobodu myšlení a projevu během násilného rozpuštění demonstrací policejní zatčení nejméně 164 osob – většina pocházela z Káhiry (57).⁵⁹

Můžeme říci, že viditelná část porušování lidských práv, jichž se dopouští egyptské Ministerstvo vnitra, jako je právě násilné potlačování mírových demonstrací, je jen špičkou ledovce, pod kterým se skrývá největší a nejzávažnější část porušování lidských práv, jako je zabíjení mimo rámec zákona, vynucené zmizení, tělesné a psychické mučení odpůrců, které je nutí k přiznání a může vést až k jejich smrti. Jedná se o systematické porušování lidských práv ze strany egyptských úřadů, při kterém se mohou používat české zbraně.

Jedním z příkladů je zabití 10 osob složkami Ministerstva vnitra dne 12. ledna 2017 ve městě Al-Aríš v severní části Sinaje v reakci na zabití osmi lidí na kontrolním stanovišti v Al-Matáfí ve městě Al-Aríš. Ministerstvo uvedlo, že mezi zabitými byly oddíly, které se podílely na zabití policistů v severní části Sinaje, dále uvedlo, že tyto oddíly zahájily palbu, jakmile se k nim začala přibližovat policie, což podle prohlášení Ministerstva vnitra vedlo k jejich smrti⁶⁰. Toto prohlášení pobouřilo šejky (představitelé kmenů), ke kterým tyto jednotlivci patřili. Šejkové vyvrátili oficiální verzi a tvrdili, že jejich příbuzní byli před likvidací věznění Národní bezpečnostní službou, a vyzvali k vyšetřování této záležitosti⁶¹.

Tato fotografie ukazuje muže z bezpečnostního ředitelství v severní části Sinaje, kteří spadají pod Ministerstvo vnitra, několik dní po výše popsaném incidentu. V propagačním videu zveřejněném na oficiální webové stránce Ministerstva vnitra dne 24. ledna 2017 můžeme vidět české zbraně CZ SCORPION EVO 3 A1, což dává vzniknout podezření na možnost použití této zbraně během tohoto a dalších podobných incidentů.

(Fotografie ukazují příslušníky Ministerstva vnitra na severním Sinaji, nesoucí CZ SCORPION EVO 3 A1 během výročí lednové revoluce 2017.⁶²)

57 Wiki Thawara, Final Report: A record of incidents and victims of the third anniversary of the January revolution, (Káhira, 2014) <https://wikithawra.wordpress.com/2014/01/26/report25jan2014/>.

58 The Egyptian Commission for Rights and Freedoms, on the anniversary of the January 25 revolution, the killing continues, (Káhira, 2015) <https://www.ec-rf.net/?p=70>.

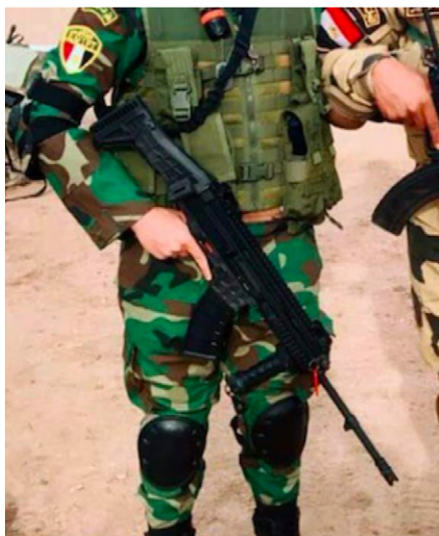
59 "The Bitter taste of memory.. A report on Egypt's procedures and decisions in preparation for January 25 2016" AFTE Organization, (Káhira, 2016) https://afteegypt.org/publications_org/2016/02/11/11760-af-teegypt.html

60 Mahmoud Abdel Radi, «Ministry of Interior: the liquidation of 10 terrorists in Sinai accused of targeting ambush brigadier in Arish», the seventh day, 13. ledna, 2017 <http://www.youm7.com/3053632>

61 BBC, «Tribes in the city of El Arish, Egypt announces "civil disobedience" will begin next Saturday, 7. února, 2017, <http://www.bbc.com/arabic/middleeast-38897318>

62 Egyptian Ministry of the Interior, «Letter from Sinai: Officers and North Sinai Dispatch Send Letter

4.2 Egyptská vláda na cestě k výrobě českých zbraní

Z prohlášení egyptských a českých představitelů je patrné, že egyptská vláda má zájem vyrobít tisíce zbraní podle českého vzoru získáním licence na výrobu některých z nich v továrnách ozbrojených sil, což naznačuje ambice egyptského Ministerstva vojenské výroby rozvíjet svůj zbrojní proces, což by později mohlo umožnit rozšíření volného vývozu do dalších zemí.

Podle prohlášení výkonného ředitele společnosti Česká zbrojovka a.s. Lubomíra Kovaříka z února 2016 je egyptské Ministerstvo vojenské výroby na cestě k získání licence na výrobu řady českých zbraní uvnitř vojenských továren v Egyptě, zejména pušky CZ 807⁶³,

Podobnou informaci obsahuje i prohlášení českého Ministerstva zahraničních věcí na konci ledna roku 2016 po setkání egyptského ministra vojenské výroby a řady představitelů českého zbrojního průmyslu, ve kterém ministerstvo uvádí, že bude probíhat spolupráce na rozvoji egyptských vojenských výrobních kapacit a že česká strana má zájem o přesun české vojenské technologie do Egypta⁶⁴.

Přibližná fotografie české pušky CZ 807, k jejíž výrobě se Egypt snaží získat licenci

at the 65th Police Day», YouTube Video, 24. ledna, 2017, https://www.youtube.com/watch?v=_hDbsxP5ILc

⁶³ [Denik.cz](https://www.denik.cz), "Česká zbrojovka is going to produce assault rifles and pistols in Egypt", 16. února, 2016 <https://www.denik.cz/ekonomika/ceska-zbrojovka-se-chysta-vyrbet-v-egypte-utocne-pusky-i-pistole-30160214-vmna.html>.

⁶⁴ Al-Hayah Channel „Hayat Al-Youm - Minister of Military Production | The Czech Republic stood next to Egypt on June 30 and there are strong relations between the two countries“, YouTube Video, 31. ledna, 2016, https://www.youtube.com/watch?v=l_gm-1uzPWw

Na základě výrobní licence egyptská strana, podle tvrzení ředitele společnosti Česká zbrojovka a.s., sestavila české komponenty v Egyptě. V další fázi budou smontovány díly vyrobené v České republice s těmi vyrobenými v Egyptě. Potvrdilo to následné prohlášení egyptského ministra vojenské výroby Mohameda Saida Al-Assara v televizi v lednu 2017. Ve svém projevu hovořil o své vizi obranného průmyslu v Egyptě. Řekl, že Ministerstvo vojenské výroby vyrábí samo o sobě řadu zbraní. (Ministerstvo vojenské výroby má několik továren, které vyrábějí řadu zbraní používaných armádou.) Dodal, že může spolupracovat s jinou zemí, která staví továrny v Egyptě a poskytuje jim potřebnou technologii, na jejímž základě by ministerstvo mohlo uskutečnit výrobu. Může také uzavřít smlouvy na získání komponentů, které bude ministerstvo sestavovat a rozvíjet, dokud se nedosáhne stoprocentní egyptské výroby těchto zbraní⁶⁵.

Vážnost situace ohledně egyptského úsilí o získání takové licence a následné výroby tohoto nebo podobného typu zbraně nezávisle na České republice vyplývá ze skutečnosti, že egyptský režim bude moci pomocí těchto typů rozšířit svůj obchod se zbraněmi. Ty by se později mohly dostat do zemí s ještě horší situací v oblasti demokracie a dodržování lidských práv. O to již skutečně egyptské úřady podle prohlášení ministra vojenské výroby a místopředsedy Arabské organizace pro industrializaci usilují.⁶⁶

Z výše uvedeného vyplývá, že pohled egyptských úřadů na české zbraně je následující: kromě jejich praktického použití k vážnému porušování práv egyptských občanů se egyptské úřady snaží získáním licence na výrobu některých z těchto typů investovat do rozvoje egyptského zbrojního arzenálu, který pomůže později rozšířit jeho ekonomiku prostřednictvím vývozu moderních zbraní. Tím překračuje hranice vnitřní represe a vstupuje do fáze ohrožení mezinárodního míru a bezpečnosti.

⁶⁵ OnLive, «Al Wasl - Dialogue of the Minister of Military Production on Energy Projects and Development Rates in Egypt ...» Mohammed Al-Assar, YouTube Video, 2:42, 23. ledna, 2017, <https://www.youtube.com/watch?v=HY9kbQkETHg>

⁶⁶ ART ARABIC, „IDEC 2018 in Egypt“, YouTube Video, 4. prosince, 2018, <https://www.youtube.com/watch?v=Hnnec1o2ti0>

Závěr a doporučení

Navzdory současnému neoddiskutovatelnému zapojení egyptských orgánů do porušování lidských práv po červenci 2013 pokračuje Česká republika ve vývozu zbraní do Egypta, a dokonce se snaží udělit Egyptu licenci na výrobu některých z těchto zbraní. To nepochybně potvrzuje pokles priority respektování lidských práv české vlády výměnou za materiální výhody, které vyplývají z těchto obchodů. Rovněž to vyvolává vážné pochyby o tom, že se česká vláda zavázala, že se vyvezené zbraně nebudou využívat k porušování lidských práv v Egyptě.

Při vývozu zbraní do Egypta Česká republika porušuje mezinárodní i regionální závazky vyplývající ze Smlouvy o obchodu se zbraněmi a společného postoje Rady Evropské unie pro regulaci obchodu se zbraněmi, které zakazují vývoz zbraní do zemí, ve kterých dochází k vnitřní represí a porušování lidských práv. Touto zemí je i Egypt, kde porušování lidských práv ze strany úřadů eskaluje od července 2013. Objevily se nové způsoby porušování práv egyptských občanů, jako jsou zabíjení mimo rámec zákona, násilné potlačování demonstrací, vynucené zmizení a systematické mučení. I přes tato fakta česká vláda stále vyváží lehké zbraně egyptským úřadům, a dokonce se exportní proces výrazně zvýšil v období mezi roky 2013–2017.

S ohledem na existenci důkazů o využívání českých zbraní egyptskými bezpečnostními službami (jako například CZ Scorpion Evo 3 A1, který byl použitý například při násilném přerušení protestu Nahda, kde bylo v roce 2013 zabito nejméně 90 lidí) jsou české úřady povinny sdělit české, evropské a mezinárodní veřejnosti podrobnosti o zbraních vyvezených z České republiky do Egypta a o kritériích, podle nichž posuzují situaci v oblasti lidských práv. Musí zajistit, aby svou činností nenapomáhaly egyptským orgánům v potlačování práv egyptských občanů.

Na základě výše uvedeného vydává Egyptská fronta za lidská práva (Egyptian Front for Human Rights) řadu doporučení:

- 1. Česká vláda by měla přestat vyvážet lehké zbraně používané k porušování lidských práv v Egyptě a přestat poskytovat**

pomoc egyptské vládě v dalším porušování lidských práv.

2. Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky by mělo dodržovat transparentnost, pokud jde o obchod se zbraněmi, zveřejňovat podrobnosti o ratifikovaných dohodách a smlouvách s Egyptem, vyjasňovat kritéria, která respektuje při vydávání vývozních licencí, a monitorovat, zda nejsou tyto zbraně používány egyptskými úřady k porušování lidských práv.

3. Český parlament by měl zřídit nezávislý výbor za účasti organizací občanské společnosti, který bude dohlížet na obchody se zbraněmi ratifikované Ministerstvem průmyslu a obchodu s egyptskou vládou, a zajistit, aby vláda dodržovala Smlouvu o obchodu se zbraněmi a závazky, které má jako členský stát Evropské unie.

4. Orgány Evropského parlamentu by měly zajistit, aby se členské státy řídily společným evropským postojem a rozhodnutími Rady Evropské unie a Evropského parlamentu a aby přijaly závazné právní vzorce pro členské státy, které jim zakazují vyvážet zbraně do zemí, v nichž úřady provádějí vnitřní represí a porušování lidských práv.

5. Egyptská vláda by měla okamžitě přestat porušovat práva egyptských občanů a zdržet se hlásání sloganu „války proti teroru“, kterým ospravedlňuje tyto praktiky.

Přílohy

1- Dopis Egyptské fronty za lidská práva (Egyptian Front for Human Rights) Ministerstvu průmyslu a obchodu České republiky požadující objasnění podrobností o typech a počtu zbraní vyvezených do Egypta.

To "posta" <posta@mpo.cz>

Dobrý den,

píši Vám jménem české nevládní organizace Egyptská Fronta za lidská práva, která monitoruje lidskoprávní situaci v Egyptě a snaží se o její zlepšení i informování široké veřejnosti o aktuálních výzvách. V tomto okamžiku připravujeme report o vývozu českých zbraní do Egypta a jejich konečném použití. Z tohoto důvodu bych Vás chtěla poprosit o doplňující informace, které nejsou veřejně dostupné. Samozřejmě pouze v případě, že je z právního hlediska možné tyto informace poskytnout.

Ve výročních zprávách o kontrole vývozu vojenského materiálu lze nalézt počet licencí a jejich kategorie, včetně jejich finanční hodnoty, a také jejich reálné využití. Nicméně postrádáme data týkající se přesných druhů zbraní, které do Egypta naše země vyváží, a také jejich množství. V důsledku bych Vás tedy chtěla požádat o odkázání na zdroj těchto informací, pokud je někde dostupný, nebo o poskytnutí těchto dat, v případě, že je možné tento druh informací poskytovat.

2- Odpověď Ministerstva průmyslu a obchodu na výše uvedený dopis, ve kterém odmítá sdělit jakékoli další podrobnosti pod záminkou životně důležitých zájmů České republiky.

Dobrý den,
v návaznosti na Váš níže připojený e-mail si Vás dovoluujeme informovat, že Ministerstvo průmyslu a obchodu zveřejňuje informace týkající se zahraničního obchodu s vojenským materiálem v rozsahu, jaký mu umožňují příslušné právní předpisy, zejména zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací, v platném znění a jeho prováděcí předpisy.

Nad tento tohoto nejsou s ohledem na výše uvedené další informace zveřejňované, rozsah poskytovaných informací poskytuje maximální možnou míru transparentnosti při současné ochraně důležitých zájmů České republiky.

S pozdravem

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU

Licenční správa

Dittrichova 21, 128 00 Praha 2

www.mpo.cz

**Egyptská fronta za lidská práva (Egyptian Front for Human Rights)
je evropská organizace založená v České republice v roce 2017.
Pracuje na zlepšení dodržování lidských práv v Egyptě prostřednictvím
výzkumu, advokační práce a právní pomoci, zejména v oblasti trestního soudnictví.**
